
Beogradska defektološka škola –
Belgrade School of Special Education
and Rehabilitation
Vol. 22, No. 3 (2016), str. 25-36

UDK 159.9.072-056.34/.36
616.89-008-056.34/.36
Originalni naučni rad – Empirical studies
Primljen – Received: 25.11.2016.
Prihvaćen – Accepted: 21.12.2016.

Povezanost razumevanja intruzivnih misli i sposobnosti teorije uma kod odraslih osoba sa lakom intelektualnom ometenošću¹

Mirjana ĐORĐEVIĆ², Nenad GLUMBIĆ, Branislav BROJČIN
Univerzitet u Beogradu – Fakultet za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju, Srbija

Intruzivne misli su ponavljajuće, nepoželjne i neprihvatljive misli, slike ili impulsi, koje se pojavljuju, kako u opštoj, tako i u kliničkim populacijama. U literaturi nema istraživanja u kojima je ispitivan odnos teorije uma i intruzivnih misli u populaciji osoba sa intelektualnom ometenošću, ali postoje sporadične studije na drugim kliničkim uzorcima u kojima je deficitarna teorija uma dovođena u vezu sa pojavom nametljivih misli.

U skladu sa tim, cilj ovog istraživanja predstavlja utvrđivanje odnosa između sposobnosti razumevanja intruzivnih misli kod odraslih osoba sa lakom intelektualnom ometenošću i njihove sposobnosti teorije uma, kao i utvrđivanje zastupljenosti intruzivnih misli i strategija za njihovo prevazilaženje kod ovih osoba.

Uzorak čini 25 odraslih ispitanika sa lakom intelektualnom ometenošću, starosne dobi od 20 do 55 godina (AS = 31,24; SD = 8,84).

Za procenu sposobnosti razumevanja intruzivnih misli korišćen je zadatak poznat pod imenom „Nemogućnost mentalne kontrole“ (Flavell, Green, & Flavell, 1998), dok su za procenu sposobnosti teorije uma korišćena tri zadatka tipa „Izgled-realnost“ i „Obmanjujući predmet“ (Hansen & Markman, 2005).

1 Rad je nastao kao rezultat istraživanja na projektu „Socijalna participacija osoba sa intelektualnom ometenošću“ (ev. br. 179 017), koji finansira Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

2 Mirjana Đorđević, mira.djordjevic81@gmail.com

Dobijeni rezultati pokazuju da je 48% ispitanika neuspešno na zadatku razumevanja intruzivnih misli. Sposobnost razumevanja intruzivnih misli korelira statistički značajno i pozitivno sa sposobnošću teorije uma kod odraslih osoba sa lakom intelektualnom ometenošću ($r = 0,584, p = 0,01$). Preko 60% ispitanika izveštava o sopstvenom iskustvu prisustva intruzivnih misli. U situacijama pojave neželjenih misli, ove osobe najčešće ne reaguju (32%) ili pokušavaju da potisnu i prekinu neprijatnu misao (28%), 24% njih koristi strategiju neutralizovanja, dok njih 16% pribegava strategiji fokusirane distrakcije.

Ključne reči: nametljive misli, neželjene misli, intelektualna ometenost

Uvod

Intruzivne misli su ponavljajuće, nepoželjne i neprihvatljive misli, slike ili impulsi (Clark & Purdon, 1995, prema Abramovitch & Schweiger, 2009). Nametljive misli nisu jednobrazne, već se razlikuju prema svom obliku, sadržaju i reakcijama koje proizvode.

Na raznolikost oblika utiču sledeće karakteristike: učestalost pojavljivanja, intenzitet, trajanje, emocionalna obojenost, slikovitost misli, mogućnost kontrolisanja, kao i stepen neočekivanosti (Clark & Inozu, 2014).

Prema svojoj prirodi, intruzivne misli se mogu podeliti na anksiozne i depresivne (Clark & de Silva, 1985), kao i na autogene i reaktivne (Lee & Kwon, 2003).

Pardon i Klark (Purdon & Clark, 1994) reakcije na intruzivne misli razvrstavaju u šest kategorija: strategija bez odgovora (osoba ne radi ništa po pitanju intruzivnih misli), reagovanje kroz fokusiranu distrakciju (odnosno svesno usmeravanje misli na prijatne sadržaje), strategija neutralizovanja (osoba teži da izgovaranjem nekog sadržaja ili kroz fizičku akciju poništi neprijatnu misao), samouveravanje (osoba uverava samu sebe da je sve u redu i da misao ne predstavlja pretnju), samoobrazlaganje (pojedinaac analizira razloge za pojavu nametljivih misli) i strategija zaustavljanja misli (osoba teži da zaustavi, prekine misao, potiskujući je).

Intruzivne misli se pojavljuju, kako u opštoj, tako i u kliničkim populacijama. Rezultati istraživanja pokazuju da ispitanici iz opšte populacije u više od 90% slučajeva izveštavaju o pojavi nametljivih misli (Freeston, Ladouceur, Thibodeau, & Gagnon, 1991; Parkinson & Rachman, 1981; Purdon & Clark, 1993; Radomsky et al., 2014), pri čemu je jasno da pojava ovih misli sama po

sebi ne predstavlja problem, već način na koji osoba reaguje na te misli doprinosi pojavi negativnih emocija (Radomsky et al., 2014).

Učestala pojava intruzivnih misli često je praćena teškoćama u njihovom razumevanju (Wilksch & Nixon, 2010). Osobe koje imaju poteškoće sa intruzivnim mislima posledično ispoljavaju sklonost ka socijalnoj povučeniosti, depresivnoj simptomatologiji i neadekvatnom socijalnom angažovanju (Lepore, Silver, Wortman, & Wayment, 1996).

Rezultati istraživanja u populaciji odraslih osoba sa intelektualnom ometenošću (u daljem tekstu IO) ukazuju na to da se neadekvatna atribucija mentalnih stanja, kao i nerazumevanje mogućnosti kontrole misli mogu dovesti u vezu sa neadekvatnim ponašanjem u socio-komunikacionoj interakciji, odabirom pogrešnih komunikacionih strategija, kao i nerazumevanjem standardnih i nestandardnih obrazaca komunikacije (Ђорђевић, 2016).

Iako u literaturi nema istraživanja u kojima je ispitivan odnos teorije uma i intruzivnih misli u populaciji osoba sa IO, postoje sporadične studije na drugim kliničkim uzorcima u kojima je deficitarna teorija uma dovođena u vezu sa pojavom nametljivih misli.

U skladu sa tim, Vels (Wells, 1995) ističe značaj povezanosti između verovanja o mislima i mogućnosti njihove kontrole kod osoba sa anksioznim poremećajem. Fišer i Vels (Fisher & Wells, 2005) pokazuju da ispravna verovanja o intruzivnim mislima doprinose ublažavanju anksioznosti i kompulzivnosti kod osoba sa opsesivno-kompulzivnim poremećajem. Grišam i Vilijams (Grisham & Williams, 2013) ukazuju na to da razumevanje mogućnosti kontrole misli značajno korelira sa učestalošću pojave intruzivnih misli i problemima pri njihovom suzbijanju kod osoba sa opsesivno-kompulzivnim poremećajem. Morison (Morrison, 2001) smatra da se kod osoba sa psihozom izmenjena verovanja o intruzivnim mislima prepoznaju kao značajan faktor održavanja tih misli. Pojedini autori ističu da upravo narušena sposobnost pripisivanja i razumevanja mentalnih stanja umnogome može objasniti pojavu intruzivnih misli i halucinacija kod osoba sa shizofrenijom (Corcoran, 2001, Frith, 1987, Frith, 1992, sve prema McCabe, Leudar, & Antaki, 2004).

Cilj

Cilj ovog istraživanja predstavlja utvrđivanje odnosa između sposobnosti razumevanja intruzivnih misli kod odraslih osoba sa lakom IO i njihove sposobnosti teorije uma. Dodatni cilj je utvrđivanje zastupljenosti

intruzivnih misli, kao i strategija za njihovo prevazilaženje kod odraslih osoba sa lakom IO na osnovu samoizveštaja ispitanika.

Metod

Uzorak

Uzorak čini 25 odraslih ispitanika sa lakom IO. Starosna dob ispitanika se kreće od 20 do 55 godina ($AS = 31,24$; $SD = 8,84$). U odnosu na polnu strukturu, u uzorku se nalazi 15 muškaraca i 10 žena.

Isključujući kriterijumi za formiranje uzorka su bili: prisustvo psihijatrijske dijagnoze, prisustvo autističkog poremećaja, teško oštećenje sluha i vida, povrede mozga i dvojezičnost.

Tehnika istraživanja

Procena sposobnosti razumevanja intruzivnih misli

Za procenu sposobnosti razumevanja intruzivnih misli korišćen je zadatak poznat pod imenom „Nemogućnost mentalne kontrole” (Flavell, Green, & Flavell, 1998). Ovom probom se procenjuje da li ispitanici razumeju da osoba može doživeti određene vrste misli, čak i ako to ne želi i ako pokušava da ne misli o njima. U ovoj proceni istraživač priča ispitaniku o detetu koje, dok čeka da dobije injekciju u lekarskoj ordinaciji, vidi iglu za injekcije. Ispitaniku se potom postavljaju pitanja o tome da li dete misli o dobijanju injekcije dok gleda u iglu ili ne i da li želi to da čini. Na ovom zadatku ispitanik može maksimalno ostvariti jedan poen i to ukoliko tačno odgovori na dva pitanja: 1. „Dok gleda u injekciju da li dečak razmišlja o dobijanju injekcije?” i 2. „Da li dečak želi da razmišlja o dobijanju injekcije?” Ispitaniku su postavljena i pitanja koja su korišćena u daljoj kvalitativnoj obradi („Da li ti nekada misliš nešto što ne želiš da misliš? Da li pokušavaš da zaboraviš te misli ili ti se sviđa da misliš? Ako pokušavaš da ih zaboraviš, kako to radiš?”).

Procena sposobnosti teorije uma

Za procenu sposobnosti teorije uma korišćene su tri zadatka pod imenom „Izgled-realnost” ili „Obmanjujući predmet” (Hansen & Markman, 2005).

Ove procene pripadaju zadacima pogrešnog verovanja. Ispitaniku se pokaže predmet koji on prvobitno identifikuje, a nakon toga se manipulacijom predmeta utvrdi da se radi o nečemu drugom, što samo podseća na početnu identifikaciju. Od ispitanika se traži da odgovori na sledeća pitanja: a) „Na šta ti liči ovaj predmet?“, b) „Šta je taj predmet?“, c) „Šta misliš da bi tvoj drug pomislio kada bi video ovaj predmet?“ d) „Šta bi ti rekao njemu, šta je taj predmet, a na šta liči?“. Ovim zadatkom se procenjuje sposobnost ispitanika da shvati da objekti mogu podsećati jedan na drugi, kao i da izgled u stvarnosti može varirati. Za potrebe ovog istraživanja, ispitaniku su pokazivana tri predmeta: sveća koja liči na jabuku, kutija koja liči na knjigu i kasica za metalni novac koja liči na bubamaru. Tačni odgovori su bodovani ocenom jedan, a netačni nulom. Ukoliko bi ispitanik na sva četiri odgovora u okviru jedne probe dao ispravan odgovor, zadatak bi bio ocenjen ocenom jedan. Ukoliko bi ispitanik na sve tri probe bio uspešan, na ovoj grupi zadataka bi ostvario tri poena. Broj ostvarenih poena u ovom zadatku se kretao od 0 do 3.

Rezultati

Rezultati procene sposobnosti razumevanja intruzivnih misli i sposobnosti teorije uma

Dobijeni rezultati pokazuju da je 48% ispitanika neuspešno na zadatku razumevanja intruzivnih misli, dok njih 52% uspešno detektuje misli i želje aktera iz priče.

Tabela 1. Postignuća ispitanika na primenjenim zadacima

	AS	SD	Min.	Maks.
Razumevanje intruzivnih misli	0,52	0,51	0	1
Teorija uma	1,44	1,15	0	3

Rezultati procene odnosa između razumevanja intruzivnih misli i sposobnosti teorije uma

Na osnovu korelacija prikazanih u Tabeli 2 uočavamo da sposobnost razumevanja intruzivnih misli korelira statistički značajno i pozitivno sa sposobnošću teorije uma.

Tabela 2. Povezanost između razumevanja intruzivnih misli i sposobnosti teorije uma

	Teorija uma
Sposobnost razumevanja intruzivnih misli	0,584**

**značajnost na nivou 0,01

Rezultati zastupljenosti intruzivnih misli i strategija za njihovo prevazilaženje

U Tabeli 3 dat je prikaz zastupljenosti intruzivnih misli u ispitivanom uzorku.

Tabela 3. Zastupljenost intruzivnih misli

	Da	Ne
Da li ti nekada misliš nešto što ne želiš da misliš?	68%	32%
Da li pokušavaš da zaboraviš te misli?	80%	20%
Da li ti se sviđa da misliš na to što ne želiš?	8%	72%

U Tabeli 4 prikazana je učestalost zastupljenosti primenjenih strategija za prevazilaženje intruzivnih misli. U situacijama pojave neželjenih misli, odrasle osobe sa lakom IO najčešće ne reaguju ili pokušavaju da potisnu i prekinu neprijatnu misao (npr. „Kažem sebi da neću više o tome da mislim.“, „Trudim se da stopiram te misli.“). Treća strategija po učestalosti je strategija neutralizovanja (npr. „Molim se Bogu.“, „Radim neki posao.“, „Vozim bicikl.“, „Igram igrice.“), dok je četvrta strategija fokusirane distrakcije (npr. „Mislim na lepe stvari.“).

Tabela 4. Zastupljenost strategija za prevazilaženje intruzivnih misli

Strategija	%
Strategija bez odgovora	32%
Reagovanje kroz fokusiranu distrakciju	16%
Strategija neutralizovanja	24%
Strategija samouveravanja	0%
Strategija samoobrazlaganja	0%
Strategija zaustavljanja misli	28%

Diskusija

Cilj ovog istraživanja bio je utvrđivanje odnosa između sposobnosti razumevanja intruzivnih misli i sposobnosti teorije uma. Dobijeni rezultati pokazuju da ove dve sposobnosti statistički značajno i pozitivno koreliraju u ispitivanom uzorku, što je u skladu sa nalazima proisteklim iz studija na drugim kliničkim populacijama (Fisher & Wells, 2005; Grisham & Williams, 2013; Morrison, 2001; Wells, 1995).

Rezultat da skoro polovina uzorka neuspešno rešava zadatak razumevanja intruzivnih misli, može se posredno dovesti u vezu sa podacima drugih istraživanjima u kojima su ispitivane slične pojave. Naime, u istraživanju u kome je procenjivana sposobnost razumevanja snova od strane odraslih osoba sa lakom IO, pokazano je da ove osobe imaju izrazite probleme u razumevanju ovog koncepta (Dodd, Hare, & Hendy, 2008). Ispitanici u ovom istraživanju u velikom broju smatraju da njihove snove mogu da vide i drugi ljudi koji dele prostor sa njima, da se objektima u snovima može manipulirati, pri čemu nisu sigurni da li su snovi privatni ili javni. Značajan podatak iz ovog istraživanja jeste taj da su svi ispitanici smatrali da se može razmišljati samo o realnim, postojećim pojavama, i da misli ne mogu biti fiktivne. U istraživanju sličnog dizajna, u kom su ispitanici bili odrasle osobe sa lakom i umerenom IO, dobijeni su isti rezultati (Kroese, Cushway, & Hubbard, 1998). Ispitanici u ovom istraživanju su u 40% slučajeva davali netačne odgovore na pitanja o tome da li je san unutrašnja ili spoljašnja pojava.

Kada je u pitanju izveštavanje o sopstvenim intruzivnim mislima, primećujemo da odrasle osobe sa lakom IO u 68% slučajeva prijavljuju postojanje nametljivih misli. Poređenjem ovog nalaza sa podacima iz literature koji se odnose na osobe iz tipične populacije u kojima se pominje da preko 90% ispitanika govori o pojavi neželjenih misli (Freeston et al., 1991; Parkinson & Rachman, 1981; Purdon & Clark, 1993; Radomsky et al., 2014), uočavamo da osobe sa lakom IO nešto ređe prijavljuju njihovo postojanje. Ovakav nalaz se može tumačiti i poteškoćama u sposobnosti teorije uma osoba sa lakom IO, koje se uočavaju kroz srednju vrednost uspeha na zadacima teorije uma (Tabela 1). U prilog ovom objašnjenju govore i rezultati istraživanja koji pokazuju da je znanje o mislima povezano sa izveštavanjem o intruzivnim mislima (Sprung, 2010; Sprung & Hariss, 2010). Ispitanici koji imaju bolje rezultate na zadacima teorije uma ujedno uspešnije izveštavaju o sopstvenim nametljivim mislima. Sprung (Sprung, 2010) ukazuje na to da neprijavlivanje intruzivnih

misli, kao i ograničena sposobnost razumevanja mogućnosti kontrole svesti mogu negativno uticati i na dalji terapijski proces.

Takođe, pored ovog načina tumačenja veze između opšte sposobnosti teorije uma i razumevanja prirode intruzivnih misli, u literaturi nailazimo i na navode koji govore da upravo slabija sposobnost razumevanja mentalnih stanja doprinosi nastanku nametljivih misli (Grisham & Williams, 2013; Fisher & Wells, 2005; Morrison, 2001; McCabe et al., 2004; Sayın et al., 2010; Wells, 1995). U skladu sa tim, možemo pretpostaviti da su ispitanici sa intelektualnom ometenošću pod rizikom za nastanak intruzivnih misli usled slabije sposobnosti razumevanja mentalnih stanja, njihove prirode i uzročno-posledičnih odnosa u vezi sa tim stanjima. Ove pretpostavke je potrebno u narednim istraživanjima detaljnije ispitati.

Na pojavu intruzivnih misli, velika većina ispitivanog uzorka reaguje tako što pokušava da ih se oslobodi. Strategija zaustavljanja, odnosno potiskivanja misli je prisutna u 28% slučajeva. Ova strategija se smatra neefikasnom i često kontraproduktivnom (Marcks & Woods, 2005; Muris, Merckelbach, & Horselenberg, 1996; Najmi, Riemann, & Wegner, 2009). Prema navodima iz literature primena ove strategije korelira sa povišenim uznemirenjem i pojačanim nagonom za izvršenjem nepoželjne aktivnosti (Marcks & Woods, 2005).

Tehnikama fokusirane distrakcije, koje se smatraju nešto adekvatnijim izborom (Marcks & Woods, 2005; Najmi et al., 2009), u našem uzorku pribegava 16% ispitanika, koji ukazuju na to da u situaciji pojave neprijatnih misli počinju da razmišljaju o nekim prijatnijim sadržajima. Započinjanjem neke fizičke aktivnosti, 24% našeg uzorka pokušava da se izbori sa nepoželjnim mislima.

Nijedan ispitanik ne koristi strategiju samoobrazlaganja, odnosno strategiju samouveravanja, što, pretpostavljamo, ima veze sa sniženim intelektualnim funkcionisanjem ispitanika, jer ove strategije zahtevaju analitički pristup mislima, njihovo sagledavanje iz drugog ugla, ponovne interpretacije, kao i utvrđivanje uzroka pojave misli.

Zaključak

Dobijeni rezultati pokazuju da odrasle osobe sa lakom IO u velikom procentu ispoljavaju poteškoće u razumevanju intruzivnih misli. Takođe, uočene su slabosti u prepoznavanju sopstvenih intruzivnih misli i izveštavanju o njihovom prisustvu, kao i u odabiru strategija za njihovo prevazilaženje. Rezultati

koji pokazuju da skoro trećina ispitanika pribegava upotrebi neefikasne i kontraproduktivne strategije potiskivanja misli bi mogli biti iskorišćeni u kreiranju programa edukacije osoba sa lakom IO u cilju unapređenja sposobnosti teorije uma i sposobnosti prevazilaženja neprihvatljivih misli.

Literatura

- Abramovitch, A., & Schweiger, A. (2009). Unwanted intrusive and worrisome thoughts in adults with Attention Deficit/Hyperactivity Disorder. *Psychiatry Research*, 168(3), 230–233. pmid:19570581. doi:10.1016/j.psychres.2008.06.004
- Clark, D. A., & de Silva, P. (1985). The nature of depressive and anxious, intrusive thoughts: Distinct or uniform phenomena. *Behaviour Research and Therapy*, 23(4), 383–393. pmid:4026768. doi:10.1016/0005-7967(85)90166-4 14.
- Clark, D. A., & Inozu, M. (2014). Unwanted intrusive thoughts: Cultural, contextual, covariational, and characterological determinants of diversity. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 3(2), 195–204. doi:10.1016/j.jocrd.2014.02.002
- Dodd, A., Hare, D. J., & Hendy, S. (2008). The conceptualisation of dreams by adults with intellectual disabilities: Relationship with theory of mind abilities and verbal ability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 52(4), 337–347. doi: 10.1111/j.1365-2788.2007.01026.x
- Fisher, P. L., & Wells, A. (2005). Experimental modification of beliefs in obsessive-compulsive disorder: A test of the metacognitive model. *Behaviour Research and Therapy*, 43(6), 821–829. doi: 10.1016/j.brat.2004.09.002
- Flavell, J. H., Green, F. L., & Flavell, E. R. (1995). Young children's knowledge about thinking. *Monographs of the Society for Research in Child Development*, 60(1), 1–96.
- Freeston, M. H., Ladouceur, R., Thibodeau, N., & Gagnon, F. (1991). Cognitive intrusions in a non-clinical population. I. Response style, subjective experience, and appraisal. *Behaviour Research and Therapy*, 29(6), 585–597.
- Grisham, J. R., & Williams, A. D. (2013). Responding to intrusions in obsessive-compulsive disorder: The roles of neuropsychological functioning and

- beliefs about thoughts. *Journal of Behavior Therapy and Experimental Psychiatry*, 44(3), 343–350. doi:10.1016/j.jbtep.2013.01.005.
- Hansen, M. B., & Markman, E. M. (2005). Appearance questions can be misleading: A discourse-based account of the appearance–reality problem. *Cognitive Psychology*, 50(3), 233–263. doi :10.1016/j.cogpsych.2004.09.001
- Kroese, B. S., Cushway, D., & Hubbard, C. (1998). The conceptualisation of dreams by people with intellectual disabilities. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 11(2), 146–155.
- Lee, H. J., & Kwon, S. M. (2003). Two different types of obsession: Autogenous obsessions and reactive obsessions. *Behaviour Research and Therapy*, 41(1), 11–29. pmid:12488117. doi:10.1016/s0005-7967(01)00101-2
- Lepore, S. J., Silver, R. C., Wortman, C. B., & Wayment, H. A. (1996). Social constraints, intrusive thoughts, and depressive symptoms among bereaved mothers. *Journal of Personality and Social Psychology*, 70(2), 271–282.
- Marcks, B. A., & Woods, D. W. (2007). Role of thought-related beliefs and coping strategies in the escalation of intrusive thoughts: An analog to obsessive-compulsive disorder. *Behaviour Research and Therapy*, 45(11), 2640–2651. doi:10.1016/j.brat.2007.06.012
- McCabe, R., Leudar, I., & Antaki, C. (2004). Do people with schizophrenia display theory of mind deficits in clinical interactions? *Psychological Medicine*, 34(3), 401–412. doi: <https://doi.org/10.1017/S0033291703001338>
- Morrison, A. P. (2001). The interpretation of intrusions in psychosis: An integrative cognitive approach to hallucinations and delusions. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 29(3), 257–276. doi: <https://doi.org/10.1017/S1352465801003010>
- Muris, P., Merckelbach, H., & Horselenberg, R. (1996). Individual differences in thought suppression. The White Bear Suppression Inventory: Factor structure, reliability, validity and correlates. *Behaviour Research and Therapy*, 34(5–6), 501–513.
- Najmi, S., Riemann, B. C., & Wegner, D. M. (2009). Managing unwanted intrusive thoughts in obsessive-compulsive disorder: Relative effectiveness of suppression, focused distraction, and acceptance. *Behaviour Research and Therapy*, 47(6), 494–503. doi: 10.1016/j.brat.2009.02.015

- Parkinson, L., & Rachman, S. (1981). Part II. The nature of intrusive thoughts. *Advances in Behaviour Research and Therapy*, 3(3), 101–110.
- Purdon, C., & Clark, D. A. (1993). Obsessive intrusive thoughts in nonclinical subjects. Part I. Content and relation with depressive, anxious and obsessional symptoms. *Behaviour Research and Therapy*, 31(8), 713–720.
- Purdon, C., & Clark, D. A. (1994). Obsessive intrusive thoughts in nonclinical subjects. Part II. Cognitive appraisal, emotional response and thought control strategies. *Behaviour Research and Therapy*, 32(4), 403–410. pmid:8192639. doi:10.1016/0005-7967(94)90003-5
- Radomsky, A. S., Alcolado, G. M., Abramowitz, J. S., Alonso, P., Belloch, A., Bouvard, M., . . . Gomez, B. (2014). Part 1–You can run but you can't hide: Intrusive thoughts on six continents. *Journal of Obsessive-Compulsive and Related Disorders*, 3(3), 269–279. doi: 10.1016/j.jocrd.2013.09.002
- Sayin, A., Oral, N., Utku, C., Baysak, E., & Candansayar, S. (2010). Theory of mind in obsessive-compulsive disorder: Comparison with healthy controls. *European Psychiatry*, 25(2), 116–122. doi: 10.1016/j.eurpsy.2009.09.002
- Sprung, M., & Harris, P. L. (2010). Intrusive thoughts and young children's knowledge about thinking following a natural disaster. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51(10), 1115–1124. doi: 10.1111/j.1469-7610.2010.02273.x
- Sprung, M. (2010). Clinically relevant measures of children's theory of mind and knowledge about thinking: Non-standard and advanced measures. *Child and Adolescent Mental Health*, 15(4), 204–216.
- Wells, A. (1995). Meta-cognition and worry: A cognitive model of generalised anxiety disorder. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 23(3), 301–320. doi: 10.1017/S1352465800015897
- Wilksch, S. R., & Nixon, R. D. V. (2010). Role of prior negative cognitions on the development of intrusive thoughts. *Australian Journal of Psychology*, 62(3), 121–129. doi:10.1080/00049530903089513
- Ђорђевић, М. (2016). *Профил прагматских способности одраслих особа са интелектуалном ометеношћу*. Докторска дисертација. Београд: Универзитет у Београду – Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију.

RELATION OF UNDERSTANDING INTRUSIVE THOUGHTS AND THE ABILITY OF THE THEORY OF MIND IN ADULTS WITH MILD INTELLECTUAL DISABILITY

Mirjana Đorđević, Nenad Glumbić, & Branislav Brojčin
University of Belgrade – Faculty of Special Education and Rehabilitation, Serbia

Abstract

Intrusive thoughts are repetitive, unwanted and unacceptable thoughts, images or impulses that occur both in general and in clinical populations. As far as we know, there are no studies focusing on relation between the theory of mind and intrusive thoughts in persons with intellectual disabilities, but there are sporadic studies in other clinical samples in which a theory of mind deficit has been associated with the occurrence of intrusive thoughts.

In relation to that, the goal of this research is to identify the correlation between the ability to understand the intrusive thoughts and strategies for overcoming intrusive thoughts in adults with mild intellectual disability and the theory of mind abilities, as well as to determine the frequency .

The sample consisted of 25 participants with mild intellectual disability, aged 20 to 55 years ($M = 31.24$, $SD = 8.84$).

For the assessment of the ability to understand the intrusive thoughts the task known as *Mental uncontrollability* (Flavell, Green, & Flavell, 1998) was used, while for the evaluation of the ability of theory of mind three assessments under the name *Appearance-reality* or *Deceptive object* (Hansen & Markman, 2005) were used.

The obtained results show that 48% of the participants failed in the task of understanding the intrusive thoughts. The ability to understand the intrusive thoughts correlate significantly and positively with the ability of theory of mind in adults with mild intellectual disability ($r = .584$, $p = .01$). Over 60% of the participants report on their own experience the presence of intrusive thoughts. In situations of unwanted thoughts, these persons usually do not respond (32%) or try to suppress and stop the unpleasant thoughts (28%), 24% of them use a strategy of neutralizing, while 16% chose the strategy of focused distraction.

Key words: intrusive thoughts, unwanted thoughts, intellectual disability